

Somali: Silahların Gölgesinde 26 Yıllık İstikrar Arayışı

Giriş

Somali'de 1991 yılında devletin çöküşünden 2017 yılına kadar geçen 26 seneye iç karışıklıklar, kabile çekişmeleri, yolsuzluklar, dış müdahaleler ve sürekli tekrarlanan açlık krizleri damgasını vurdu. Bu talihsiz halk son yıllarda hep üç olgu ile özdeşleşir hale geldi: terör, korsanlık ve açlık. Gerçekten de Somali'de son birkaç nesil, devlet otoritesinin olmadığı bir ortamda, pek çok sosyoekonomik sorunla yüzleşerek büyüdü. Ülkede en çok özlem duyulan şey huzur ve istikrar ortamı oldu.

Somali'nin son 26 yılına kabaca bakıldığında ülkede dört dönemin atlatıldığı görülmektedir. 1990'larla birlikte başlayan iç karışıklıklar, yabancı güçlere âdeta davetiye çıkartarak Amerika ve Birleşmiş Milletler'in (BM) Somali'ye askerî müdahaleleri ile sonuçlanmıştır. 1995'e kadar süren bu müdahale döneminde büyük bir açlık krizi yaşanmıştır. 1995 sonrası başlayan ikinci dönem 2006 yılına kadar iç kargaşanın devam ettiği ama aynı zamanda da yerel arayış ve örgütlenmelerin başladığı bir dönem olmuştur. Bu döneme damgasını vuran önemli hadise ise, İslam Mahkemeleri Birliği'nin bir aktör olarak ortaya çıkışıdır. 11 Eylül sonrasında Somali'de İslamcılığın güç kazandığı bu dönem, Amerika destekli Etiyopya müdahalesi ile sonlandırılmış ve ülke yeni bir sürece girmiştir. 2006'dan sonra başlayan üçüncü dönemde, Batı güdümünde geçici hükümet kurma çalışmaları hızlanırken aynı zamanda dış müdahalenin doğrudan bir sonucu olarak el-Şebab örgütü sahneye çıkmıştır. Ülke 2011'e hem büyük bir açlık krizi hem de el-Şebab örgütlenmesi eşliğinde girmiştir. 2011'den günümüze kadar geçen süre ise Somali'nin Türkiye'nin desteğini alarak yeniden istikrar kazanmaya başladığı ve izolasyondan kurtularak dünya ile yeniden bütünleştiği bir döneme işaret etmektedir. Bu dönem içinde en kilit kavramlar "devlet inşası" ve "kalkınma" olmuştur.

1991-1995, 1995-2006, 2006-2011 ve 2011 sonrası şeklinde ayırdığımız 26 yılı kapsayan bu dört dönemin sonunda Somali hâlâ pek çok kronik sorunla karşı karşıyadır. Ülke 1991'den bu yana yeni yeni istikrar kazanmaya başlarken devlet kaynaklarının yetersiz oluşu, çözüm üretici mekanizmaların eksikliği, el-Şebab örgütünün güçlü varlığı, yaygın yolsuzluk, bölgesel ayrılıkçı hareketler ve yoksulluk, ülkedeki idareyi zorlayan kronikleşmiş sorunların başında gelmektedir. Elinde kısıt imkânlar olan bir devletin 26 yıldır biriken devasa sorunları mucizevi bir şekilde kısa sürede çözmesi elbette mümkün görünmemektedir. Ancak Somali'de devletin saydığımız tüm bu olumsuzluklara rağmen istikrar arayışını ısrarla sürdürmek dışında başka bir seçeneği de bulunmamaktadır.

Türkiye için önemi giderek artan Somali'nin (Somali için de aynı şey söz konusudur) 1991'den bu yana çözülemeyen kronik sorunlarının ele alındığı bu rapor, şimdiye kadar Somali hakkında farklı mecralarda kaleme aldığımız yazı, analiz ve makaleler ekseninde ve 2012 ile 2016 yıllarında Somaliland ve Mogadişu'ya yaptığımız saha gezilerinde elde ettiğimiz izlenimler ve Somali hakkında istişare içerisinde olduğumuz kişilerin tavsiye ve görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Eserin tamamı için [tıklayınız.](#)